

Opening Night

John Cassavetes' film er fængslende i oplægget, flertydigt vibrerende i midterpartiet og helt utilfredsstillende i slutningen

Ebbe Iversen

»Opening Night« er en mærkelig film, fængslende i oplægget, svingende mellem det flertydigt vibrerende og det bastante i midterpartiet og helt utilfredsstillende i slutningen. Den begynder som en indtrængende beretning om kunstnerisk og aldersbestemt krise, og den slutter med en realistisk set utroværdig og tematisk uafklaret beretning om, hvordan en skuespillerinde trods en kæfert af gigantiske dimensioner fører en teaterpremiere frem til succes. Rent ud sagt virker det, som om filmen taber pusten eller modet undervejs og ender med at svigte sit eget emne.

Det betyder selvfølgelig ikke, at John Cassavetes pludselig er blevet en ligegyldig instruktør, eller at filmen ikke har rige kvaliteter, især koncentreret omkring Gena Rowlands' hensynsløst hudløse præstation som teaterprimadonnaen Myrtle Gordon. Hun er hovedkraften i et teaterkompagni, som ved filmens begyndelse befinder sig i New Haven, Connecticut, hvor man på traditionel amerikansk vis afprøver skuespillet »The Second Woman« inden den afgørende premiere i New York. Myrtle Gordon er kendt og feteret, men det bliver hurtigt klart, at hun befinder sig i en psykisk labil tilstand, hvor et definitivt sammenbrud hele tiden lurar.

Myrtle Gordons mentale, professionelle og eksistentielle problemer har utvivlsomt ligget latente gennem længere tid, men forstærkes nu af konkrete begivenheder. For det første bliver en teenager-pige trafikdræbt umiddelbart efter, at hun ekstatiske har ytret sin beundring for skuespillerinden. Og for det andet skal Myrtle Gordon i »The Second Woman« fremstille en kvinde, hvis handlemåde og replikker hun ikke kan identificere sig med, men hvis basale situation ligger smerteligt tæt på hendes egen – den situation, der helt elementært består i, at man ikke er ung længere, og at forhåbninger er afløst af desillusion.

Følelsesernes fallit og desillusioneret spleen er grundstemningen i »Opening Night«, mens den episke motor drives dels af Myrtle Gordons mere og mere alvorlige sammenbrud, hendes voksende afstand til skuespillerindens professionelle funktion, og dels af hendes hidsige konfrontationer med medspilleren John Cassavetes, instruktøren Ben Gazzara og dramatikerne Joan Blondell, der har skrevet »The Second Woman«. Ingen af dem kan overse, at noget er uhyggeligt galt med Myrtle, og at åbningsaftenen i New York i stigende grad er i farezonen, men ingen af dem magter at hjælpe eller bare forstå, selv om



John Cassavetes og (herunder) Gena Rowlands

både instruktør og medspiller har eller har haft et intimt forhold til den ugifte og barnløse skuespillerinde.

Myrtle er ikke morsom mere, fordi hun ikke længere kan tage sig selv alvorligt, siger hun. Hun er ensom, presset af sin egen berømmelse, bange for alderen, splittet mellem sin professionelle disciplin og sit ønske om at flygte fra sin scenerolles ubarmhjertige spejl, og hun søger lidt for ofte tilflugt til flasken med J&B. Denne rådvilde desperation og angst formidler Gena Rowlands suverænt i den ultra-ekspressionistiske og totalt glamournedtromlende stil, der allerede har fejret triumfer i Cassavetes-film som »Faces«, »Min-

nie og Moskowitz« og især »En kvinde under indflydelse«, som »Opening Night« er beslægtet med på randen af repetition.

Men ind i dette stærke og gribende billede af et afsvedet psykisk landskab, hvor traumernes vulkaner går i buldrende udbrud, og hvor også personerne omkring Myrtle Gordon er låst fast i forvredne attituder, placerer John Cassavetes så med et ubegribeligt kunstgreb den trafikdræbte teenager Nancy. Ikke bare dukker hun op, synlig for Myrtle og for os tilskuere, men hun kaster sig ud i korporlige håndgemæng med den arme skuespillerinde, så møbler kvases og blodet løber.

Selvfølgelig er Nancy ikke et genfærd i spi-

ritistisk regie, for naturligvis er hun et sindbillede, Myrtilles egen tabte ungdom, the first woman. Men at John Cassavetes på denne håndfaste måde former en visuel konkretisering af en mental situation, føles som et udpræget stilbrud midt i den psykologiske realisme. Skønt f.eks. rejsen til London i »Ægte mænd« og strip-klubben i »Mordet på en kinesisk bookmaker« havde klare metaforiske funktioner, er John Cassavetes aldrig tidligere forfaldet til en så påtrængende symbolik som den, Nancy repræsenterer. Her stivner den kunstneriske inspiration i det kunstige påfund.

Derfor bliver filmens midterdel ujævn, men der er dog stadig meget, der holder godt fast i ens opmærksomhed, nysgerrighed og medfølelse. Selve fortællestilen kræver koncentration med sine for Cassavetes karakteristiske lange nærbilleder og bratte overgange mellem scener og sekvenser – en stil, der uden traditionelle establishing shots eller forklarende fodnoter hele tiden kaster sig direkte ind midt i begivenhedernes og følelsernes tumult. Og der er øjeblikke af sær og foruroligende styrke, f.eks. scenen med den maniske Nancy uden for de våde bilvinduer.

Tilsvarende styrke er der i spillet, ikke kun hos Gena Rowlands, men også i Ben Gazzaras og Joan Blondells nuancerede præstationer og hos Zohra Lampert, der gør betydeligt indtryk i sin lille rolle som instruktørens hårdt prøvede hustru, som siger desperate ting med et blidt smil. Samtidig har handlingen sin ganske elementære spænding: lykkes det at gennemføre premieren i New York, eller bryder Myrtle endegyldigt sammen?

Mange scener rummer Cassavetes' specielle kornede og upolerede realisme, og når vi befinder os på teatret bag kulisserne, er der tæt og intens atmosfære. Men når kameraet tager opstilling foran teaterscenen for at vise os uddrag af »The Second Woman«, bliver realismen flad og traditionel, og da Myrtle kommer sanseløst dinglede til den vigtige premiere, kæntrer filmen helt. Ved hjælp af viljestyrke og sort kaffe gennemfører hun mirakuløst forestillingen, og i skuespillets sidste og filmens næstsiste scene synes dialogen mellem hende og medspilleren Cassavetes – vel en dialog løsrivet fra skuespillets tekst og improviseret på stedet – at rumme en slags desillusioneret livsvilje, en art skæv demonstration af varme og humor, en forsigtig hyldest til skuespilleren som den skabende og derfor trods al spleen ikke overflødige.

Tror jeg da nok, for rent ud sagt forstår jeg ikke, hvad filmen vil med denne scene, som ganske savner konsekvens i forhold til hele den foranliggende handling. Bagefter hyldes Myrtle Gordon ved en premiefest, hvor Peter Falk og Seymour Cassel koket er anbragt i cameo'er, men mig forekommer det, at John Cassavetes har svigtet sin hovedperson – ikke fordi han undlader at angive optimistiske løsninger på hendes problemer, for konklusioner har han altid overladt det til tilskuerne selv at drage, men fordi han retrospektivt lader dem skrumpe ind ved brat at indskrænke perspektivet fra sindets krise til overvindelsen af en kæfart. Den Myrtle Gordon, der har grædt og raset og taget livtag med en død pige, ender med at finde sin redning i sort kaffe, og det er for fattigt.

OPENING NIGHT

Opening Night. USA 1977. **Dist/P-selskab:** Faces Distribution Corp. **Ex-P:** Sam Shaw. **P:** Al Ruban. **As-P:** Michael Lally. **P-samordner:** Teresa Stokovic. **P-ledere:** Foster H. Phinney, Ed Ledding. **P-ass:** Carol Roux, Robert Bogdanoff, Raymond Velucci. **Instr:** John Cassavetes. **Instr-ass:** Lisa Hallas. **Manus:** John Cassavetes. **Foto:** Al Ruban. **Farve:** Metrocolor. **Klip:** tom Cornwell. **P-tegn:** Brian Ryman. **Kost:** Alexandra Corwin-hankin. **Komp:** Bo Harwood. **Dir/Arr:** Booker T. Jones. **Musik-kons:** Lee Housekeeper. **Tone:** Bo Harwood, Bill Varney, Joe G. Woo Jr. **Medv:** Gena Rowlands (Myrtle Gordon), John Cassavetes (Maurice Aarons), Ben Gazzara (Manny Victor), Joan Blondell (Sarah Goode), Paul Stewart (David Samuels),

Zohra Lampert (Dorothy Victor), Laura Johnson (Nancy Stein), John Tuell (Gus Simmons), Ray Powers (Jimmy), John Finnegan (Rekvisitør), Louise Fitch (Kelly), Fred Draper (Leo), Katherine Cassavetes (Vivian), Lady Rowlands (Melva Drake), David Rowlands (Dørvogter), Sharon Van Ivan (Shirley), Jimmy Christie (Kiosksælger), James Karen (Piccolo), Jimmy Joyce (Bartender), Sherry Bain (Barpige), Sylvia Davis (Gangpige), Peter Lampert (Maitre d'), Briana Carver (Lena), Angelo Grisanti (Charlie Spikes), Meade Roberts (Eddie Stein), Eleanor Zee (Sylvia Stein), Carol Warren (Carla), Peter Falk, Seymour Cassel, peter Bogdanovich, Tony Roberts (Teatergæster). **Længde:** 143 min. **Udi:** Dagmar. **Prem:** 7.9.79 – Alexandra.

En Hollywood-veteran

Jørgen Stegelmann ridser et kærligt og indforstået portræt af skuespillerinden Joan Blondell, en hærdet og forædlet veteran, der aldrig svigter en rolle og netop nu er aktuell i »Opening Night« og »The Champ«

Med sølvbeslagen stok vandrer Joan Blondell gennem den af tårer så at sige totalt gennemvædet »The Champ« og giver den netop det tilskud af oprigtighed og varme, som man sidder og længes så voldsomt efter. Hvor meget de andre i filmen end tvinger sig ud i den grådkvalte, det er hendes tårer man tror på. Måske er stokken ikke særlig typisk Joan Blondellsk, men oprigtigheden og varmen er det. Hun er en af disse hærdede og forædledede Hollywood-veteraner, der aldrig svigter en rolle, og i »Opening Night« viser Joan Blondell, hvilken kunstnerisk styrke og professionel autoritet hun er i stand til at mobilisere, når rollen kommer hendes talent i møde.

Joan Blondell er en ægte professionel, en af dem, der har gjort det hele med, Hollywood fra 1930 og frem til i dag. En af dem, der har oplevet succes og nederlag i en lang og ofte bitter blanding, en af dem, der selv har måttet kæmpe sig fri af de nemme og alt for selvfølgeligelige placeringer, en af dem, der aldrig lod sig kue. Hendes styrke er en medrivende veloplagthed, der aldrig er kunstig energisk, en sødme, der aldrig er kvalm, og en replikans, der balancerer spændende mellem det kyniske og det medfølgende. Hendes præcision er eminent, hun kan sin profession på fingrene, og hendes tonefald er præget af årvågent og vigtigt lune. Hun er desuden, og har altid været det, sød at se på, ganske enkelt. Hun er en af dem, der ser personligt og fortroligt på hver og en af os, hun blinker ikke vulgært, og dog er det, som om hun søger netop os. Intet under, at hun er blandt tredivernes allermost elskede stjerner.



Joan Blondell

Men mærkeligt nok havde filmselskaberne svært ved at se det. De brugte hende meget, men altid i en lidt nedladende andenrangs placering. Hun garanterede succeser i lange baner, men selskaberne lod hende hænge fast i typen og søgte aldrig længere. Derfor blev Joan Blondell først og fremmest en af tredivernes klassiske dumme blondiner, men rigtig nok en ganske velbegavet dum blondine, en klog pige, vanskelig at narre, og i øvrigt altid til at stole på, reel, uden svig, meget sympatisk. Man kan sige, at hun blev slidt af konventionerne, men hun mistede ikke sin styrke, og da konventionerne havde opædt sig selv, havde hun kræfter tilbage til nye og bedre blondiner.

Naturligvis er Joan Blondell ud af en teaterfamilie. Hun blev født i New York i 1909 og